

Прикази

Reviews

Comptes rendus

Strukturalna antropologija danas. Tematski zbornik u čast Kloda Levi Strosa. Uredila Dragana Antonijević. 2009. Beograd: Srpski genealoški centar i Odeljenje za etnologiju i antropologiju Filozofskog fakulteta u Beogradu, Etnološka biblioteka, knj. 40, 366.str.

Stogodišnjica rođenja jednog od najvećih antropologa i mislilaca prošlog veka, Kloda Levi-Strosa, dala je povod Odeljenju za etnologiju i antropologiju Filozofskog fakulteta u Beogradu da novembra 2008. godine organizuje međunarodni interdisciplinarni naučni skup u čast ove značajne ličnosti u humanističkim i društvenim naukama. Tom prilikom izloženi su referati koje je objedinila zajednička tema razmatranja i preispitivanja dometa i značaja strukturalne paradigme koju je postavio Levi-Stros i to iz savremene perspektive. Da je "strukturalizam dobar za mišljenje", kako glasi gotovo opšteprihvaćena izreka navedena na početku jednog od izloženih radova, potvrđuje i tematski zbornik, "Strukturalna antropologija danas", objavljen 2009. godine u ediciji Etnološke biblioteke kao knjiga 40, koju je uredila dr Dragana Antonijević i koja predstavlja rezultat dodatnog promišljanja i razrađivanja ideja iznetih na ovom skupu.

Kroz dvanaest radova u ovom zborniku prezentovano je dvanaest različitih tema iz oblasti antropologije, arheologije i filozofije, inspirisanih Levi-Strosom, velikom strukturalnom paradigmom i stavovima o njenom značaju kao i značenju. Moglo bi se reći da je, zapravo, svaki

autor iz pozicije i oblasti sopstvenih interesovanja i istraživanja razmotrio, kritikovao, operacionalizovao ili predstavio strukturalnu teoriju, što ovaj zbornik čini dinamičnim štivom, ali i vrlo informativnim po pitanju dometa i aplikabilnosti strukturalizma danas.

Tako je u radu **Ivana Kovačevića**, *Modernizam i strukturalizam: srpska etnologija/antropologija u poslednjoj četvrtini dvadesetog veka*, ponuđen odgovor na pitanje uzroka modernizacijske uloge strukturalizma, odnosno strukturalne analize, u domaćoj antropologiji. S druge strane, **Miloš Milenković** pod naslovom *Eh da je Derida propustio taj let...* polemíše o dimenzijama (ne)uporedivosti strukturalizma u Americi i Srbiji, replicirajući na kritiku koju određeni predstavnici beogradske strukturalno-semiološke škole upućuju na račun tzv. američke antropologije asocirane sa postmodernom teorijom. **Gordana Gorunović**, kao poznavalac naučnog opusa i teorijskih postavki Kliforda Gerca, u svom tekstu *Gerc vs. Levi-Stros: latentne strukturalne postavke u Gercovom kulturalizmu*, upoređuje ova dva izuzetno uticajna antropologa otkrivajući, pritom, latentni strukturalizam u Gercovoj interpretativnoj analizi balinežanske borbe petlova. Filozofski osvrt na strukturalnu paradigmu predstavlja rad **Ivana Vukovića**, *Transcedentalni idealizam i strukturalizam*, u kome se razmatraju sličnosti i razlike između Kantovog apriornog aparata i Levi-Strosovih struktura.

Nekim autorima je, međutim, kao inspiracija poslužila i sama ličnost Kloda Levi-Strosa, pa se tako kroz tekst **Ljiljane Gavrilović** *Levi-Stros : UNESCO = antropologija : politika*, upoznajemo s angažovanjem Levi-Strosa u okviru UNESCO-a i uticajem koji je to angažovanje imalo, kako na kreiranje savremenog koncepta političke korektnosti, tako i na samu antropologiju kao nauku. Slovenački kolega, **Vlado Kotnik**, je doprinos ovom zborniku dao svojim radom *Lévi-Strauss and the Opera*, prikazujući Levi-Strosovo promišljanje opere i mitologije kao dva sistema koja imaju sličnu simboličku poziciju u umu i životu Evropljanja, odnosno primitivnih naroda. Odnos mita i još jednog proizvoda kulture – maske, tema je teksta **Senke Kovač** sa naslovom *Klod Levi-Stros: maska i mit* u kome autorka razmatra koliko analiza koju je sproveo Levi-Stros može da pojasni semantičko polje određenih severnoameričkih maski. O zanimljivim strukturalističkim interpretacijama arheoloških nalaza, kako stranih, tako i domaćih autora, saznajemo iz rada **Aleksandra Palavestre** *Strukturalizam u arheologiji*, iako je ovde napomenuto da je na arheologiju prvenstveno uticao poststrukturalizam i kritike naučnog objektivizma, kao i teorija prakse.

Hrvatska antropološkinja **Ines Prica** u radu *"Pobuna označitelja": suvremena radijacija pojma bricolage* promišlja koncept brikoliranja u kontekstu tranzicijskih društava, otkrivajući time drugačiju pozadinu ovog pojma kao neinventivnosti, oponašanja, fragmentarnog priključenja i "iracionalnog mentaliteta". O aplikabilnosti Levi-Strosovih konceptata svedoči i rad **Dragane Antonijević**, *Povodom Levi-Strosovog koncepta "motiva zaborava"*, u kome autorka donekle koriguje ovaj koncept, a potom ga i primenjuje na razmatranje procesa tranzicije srbijanskog društva. **Danijel Sinani** u tekstu *Strukturalizam u*

proučavanju narodne religije u Srbiji daje pregled primene strukturalizma u proučavanju narodne religije, od početaka korišćenja ovog metoda, preko njegove velike popularnosti do najrazvijenijih formi analize inspirisanih strukturalizmom, konstatujući značaj ovog metoda u istraživanjima date oblasti. Na kraju, rad **Bojana Žikića**, *Za šta su dobri žanrovi?*, na primeru muzičke kulture pruža uvid u funkcionisanje ljudskog kulturnog uma kroz procese deljenja, razgraničavanja i razvrstavanja koji su teorijski problematizovani u strukturalnoj i kognitivnoj antropologiji.

Strukturalizam je nesumnjivo odigrao značajnu ulogu u humanističkim i društvenim naukama kao jedna originalna društveno-naučna paradigma postavljena u XX veku. Čitanjem zbornika "Strukturalna antropologija danas" stičemo predstavu i o tome koliko je ova paradigma zadužila antropologiju u Srbiji, imajući značaj agensa modernizacije ove nauke, dajući joj ujedno i efikasno oruđe za originalnu obradu velike količine etnografskog materijala kojim je oduvek raspolažala. Stoga nije čudno što je upravo Katedra za etnologiju i antropologiju Filozofskog fakulteta u Beogradu preuzela na sebe ulogu domaćina pomenutog skupa i time, takođe, odala priznanje ličnosti Kloda Levi-Strosa. Nažalost, sam zbornik "Strukturalna antropologija danas" nije dočeka u životu i velikog mislioca. Klod Levi-Stros preminuo je 30. oktobra 2009. godine, samo nekoliko nedelja pre izlaska ovog zbornika iz štampe, te na veliku žalost svih koji su svojim radovima omogućili nastanak ove knjige, nije stigao da barem prelista njene stranice i da se još jednom uveri u inspirativnost i značaj nasleđa koje je za sobom ostavio.

Vesna Trifunović